

Meetnet Urbane Soorten (MUS)

Nieuwsbrief mei 2012

Het nationale stadsvogelmeetnet MUS is opgezet door SOVON Vogelonderzoek Nederland en Vogelbescherming Nederland om de aantalsontwikkeling en verspreiding van broedvogels in bebouwde gebieden goed in beeld te brengen. De resultaten vormen ook een indicator voor de milieukwaliteit van onze directe woonomgeving.

Goeie deelname 1^e ronde ondanks wisselvallig weer - van 15 mei-15 juni de 2^e ronde!

Beste MUS-teller,

In de tweede helft van maart werd het dan voorjaar met aangename temperaturen, máár tijdens de eerste telperiode was het in april weer koud, somber en nat. Diverse tellers maakten melding van dit weer en ook dat het gevrozen had. Ondanks het minder gunstige weer had dit geen invloed op de deelname, hulde! Op dit moment zijn er 530 tellingen ingevoerd, dat zijn maar liefst 58 tellingen meer dan vorig jaar rond deze tijd. Voor een belangrijk deel komt dit doordat het aantal geclaimde postcodegebieden is toegenomen van 640 vorig jaar naar 715 op dit moment. Dit betekent ook dat een deel van de MUS-tellers de gegevens nog moet invoeren. Ik hoop dat wie het nog moet doen dat binnenkort zal doen. Hieronder de eerste resultaten, een aantal tips en tot slot een aantal reacties en anekdotes uit het veld.

Resultaten 1^e telling

Op dit moment zijn er ruim 121.500 vogels doorgegeven verdeeld over 143 soorten. Dat is vergelijkbaar met vorig jaar. Ook zijn er bijna 910 zoogdieren geteld met Konijn (406), Kat (343) en Haas (91) het meest. In de laatste SOVON-Nieuws zijn de resultaten en trends gepresenteerd van de eerste 5 jaar MUS. http://www.sovon.nl/pdf/MUS_Sonie_20121.pdf

Om voor een aantal soorten een voorlopige indruk te krijgen hoe 2012 het doet vergeleken met 2011 is in de onderstaande tabel een vergelijking weergegeven. Tussen soorten zijn er verschillen welke ronde wordt genomen om de trend te berekenen. In deze en de komende nieuwsbrieven houden we de ontwikkeling van 11 soorten in de gaten. In dit EK-voetbaljaar kunnen we zeggen dat het een divers elftal is met stand- en trekvogels, watervogels, een nieuwkomer en ook een zoogdier.

Tabel 1. Het landelijk gemiddelde aantal per postcodegebied van 11 soorten tussen 2011 en 2012. Aantallen zijn voorlopig en niet gecorrigeerd en geselecteerd op punten die in beide jaren geteld zijn (foto Meerkooet, Harvey van Diek).

soort	2011	2012
ronde	1	1
Meerkooet	3,8	4,5
Scholekster	1,4	1,3
Halsbandparkiet	1,9	1,6
Winterkoning	4,8	5,0
Merel	21,7	21,8
Zwartkop	3,4	2,7
Fitis	1,1	0,9
Koolmees	14,7	14,4
Spreeuw	8,7	8,1
Huismus	15,8	15,1
Konijn	0,8	0,8

De afgelopen winter was zacht maar werd wel getekend door een venijnige koudegolf tussen eind januari en 12 februari. Ook viel er wat sneeuw waardoor de Elfstedenkoorts werd getemperd. Dit zijn weersfactoren die van invloed kunnen zijn op de standvogels. Voorlopig lijkt het er op dat Meerkoet, Scholekster, Winterkoning, Merel, Koolmees en Konijn geen grote klappen hebben opgelopen. Ze staan dus niet buitenspel en Meerkoet en Winterkoning zijn zelfs ronduit offensief met een toename. Op basis van de eerste ronde hebben Huismus en Spreeuw een veer moeten laten. Ook de Zwartkop en Fitis zijn in lagere aantallen geteld. Of dit te maken heeft met de droogte in de Sahel of dat de weersomstandigheden tijdens de eerste telling (wind en regen) daar debet aan zijn moet de komende tijd blijken. Maar spelen op een droge ondergrond of bij wind is altijd lastig. Geheel in de traditie van MUS zijn de topscorers Kauw, Merel, Houtduif, Huismus en Koolmees. In de komende twee tellingen zal de Gierzwaluw zich ook in dat rijtje voegen. Bijzonderheden waren Krooneend, Boomvalk, Grote Stern, Zomertortel, Sprinkhaanzanger, Raaf en Europese Kanarie (alle met 1 ex.).

Recent verschenen

Het broedvogelrapport van 2010 is afgelopen week verschenen en bij een aantal soorten wordt ook MUS behandeld. Het hele rapport is in te lezen of te downloaden via http://www.sovon.nl/pdf/Rap2012-1Broedvogels_in_Nederland_2010LR.pdf Wil je een exemplaar ontvangen dan stuur even een mailtje naar jan.schoppers@sovon.nl Ga naar <http://www.sovon.nl/default.asp?id=132> voor de hele SOVON-Nieuws.

Tips voor de tellingen

MUS is een monitoringmeetnet en het van belang dat tellers proberen hun eigen gebied zo lang mogelijk te blijven tellen. Doordat MUS eenvoudig van opzet is hopen we dat dit lukt. Als je door omstandigheden een jaar niet kunt tellen hoeft dat echter niet meteen een definitieve afmelding te betekenen. Het handigste is om de **telling te plannen** in je agenda en dan liefst zo vroeg mogelijk in de telperiode, want voor je het weet is de periode al weer bijna aan zijn eind. Wanneer het **telpunt tijdelijk onbereikbaar** is probeer dan in een vergelijkbaar punt/biotoop zo dicht mogelijk bij de originele locatie te tellen. Is een telpunt permanent onbereikbaar geworden, dan kun je dit doorgeven aan de mij (zie onder). Ik zorg er dan voor dat je het punt kunt aanpassen. Tel bij voorkeur bij **goede omstandigheden** en in het weekend (goed weer, tijdstip met minste verkeerslawaaai). Tel alleen de vogels die een binding hebben met het terrein. Dus **geen slaaptrek** (bv. meeuwen, kraaien en Spreeuw) **en overtrekkende vogels**. Bij de **Gierzwaluw** zowel de **laag als de hoogvliegende vogels** tellen. Lees anders voor de start van de eerste telling de MUS-handleiding nog eens door, als pdf te vinden op de op MUS-projectpagina.

Op verzoek van diverse tellers staat op de MUS-projectpagina sinds kort een **MUS-flyer** met het hoe en waarom van deze telling. Als je deze meeneemt tijdens de telling dan kun je deze uitdelen of laten zien aan nieuwsgierige of belangstellende bewoners rond de telpunten. Vooral tijdens de avondtelling (15 juni-15 juli) wordt aan MUS-tellers wel eens gevraagd wat men aan het doen is. Ook een handig **veldformulier** is op de MUS-pagina te vinden.

Tips voor de online invoer

Bij het invoerscherm voor de MUS-telresultaten is er een **automatische foutencontrole**. Dit is vooral gedaan om de tellers te attenderen op mogelijke typefouten, die je dan meteen zelf kunt verbeteren. In de praktijk komt het soms voor dat mensen zich 'een regeltje verschrijven', en dan komen de getallen bij de verkeerde soort terecht. Ook bij de invoer van een hoog aantal wordt men er op geattendeerd dat dit wellicht niet klopt. Invoerfoutjes kun je ook later nog herstellen door opnieuw in te loggen en naar de betreffende telresultaten te gaan.

Let er op dat het **telpuntnummer (1-12)** overeenkomt met het nummer bij de invoer! Het **toevoegen van een nieuwe soort** die niet in het standaardlijstje staat levert soms verwarring op. De truc is om een nieuwe soort te selecteren uit het drop-down menu (linksboven onder '**Bijgeschrijfsorten**'), en meteen het getelde aantal in te voeren. Pas daarna op 'opslaan' klikken (een nieuwe soort opslaan zonder aantal gaat namelijk niet) en de nieuwe soort komt dan in de standaardlijst te staan en blijft dat ook. Ook de **zoogdiersoorten** vind je in dit drop-down menu. **Telpunten wijzigen**: stuur hiervoor een mailtje naar de coördinator mus@sovon.nl of jan.schoppers@sovon.nl. De betreffende telpunten worden dan gereset, en je kunt ze zelf naar de nieuwe locatie verslepen. **Telpunt eenmalig niet geteld**: dit kun je aangeven tijdens het invoeren, bij de kopgegevens. **Nieuw emailadres?** Geef het door aan info@sovon.nl. E-mail is namelijk het belangrijkste communicatiekanaal bij MUS.

Zoogdieren tellen ook mee

Vanaf 2009 bieden we ook de mogelijkheid (facultatief) om de zoogdieren door te geven. Ook bij andere tellingen van SOVON (BMP en PTT) wordt dit al jaren gedaan. Het blijken waardevolle gegevens, niet in de laatste plaats voor onze zustervereniging de Zoogdierverseniging. Belangrijk is om in het oog te houden dat het tellen van zoogdieren niet ten koste mag gaan van de vogels binnen de 5 minuten telperiode. Beter is dan om de zoogdieren direct na de 5 minuten te tellen en noteren. Naast Konijn, Haas, Eekhoorn en Egel gaat het ook om de Kat. Net als bij de vogelsoorten kun je zelf ook van de zoogdieren via de invoer met 'Verspreiding' een kaartje maken.

Meer informatie: op de MUS-pagina van SOVON <http://www.sovon.nl/default.asp?id=367>

Vragen? Waarnemerscode of wachtwoord vergeten, neem dan gerust even contact op met Jan Schoppers, SOVON Vogelonderzoek Nederland
024- 7 410 410, mus@sovon.nl

Veel plezier met de tellingen en laat me weten wat je boeit!

Jan Schoppers

Voor in je agenda: DRIE TELRONDES IN 2012

*Ochtendronde 1 : periode **1-30 april** (eerste weekend zondag 1 april)*

*Ochtendronde 2: periode **15 mei-15 juni** (eerste weekend 19 en 20 mei)*

(telpunten in omgekeerde volgorde tellen)

*Avondronde: periode **15 juni-15 juli** (eerste weekend 16 en 17 juni)*

De Ochtendrondes starten een half uur voor en eind tot twee uur na zonsopkomst en de Avondronde tussen 19.00 uur en zonsondergang

Reacties, opmerkingen en ervaringen van MUS-tellers bij de eerste telling

grote groep van meer dan 100 aalscholvers was aan het jagen in smal doodlopend slootje (8 meter breed). Aan het eind van deze sloot stonden twee blauwe reigers en twee grote zilverreigers een graantje mee te pikken. Verder de laatste tijd opvallend veel vlaamse gaaien in de stad. Ben benieuwd of dat landsbreed ook uit de tellingen komt.

Door een verbouwing wilde ik dit jaar maar niet gaan tellen maar het bloed begon toch te kriebelen dus de laatste zondag nog even snel geteld. Jammer van de wind daardoor veel minder dan normaal.

Het was droog, koud en een beetje winderig, maar er waren leuke vogels genoeg, zoals een visdiefje, de allereerste gierzwaluwen van dit jaar en als uitschieter de lach van een heuse groene specht. Prachtig!

Op elk punt gierzwaluwen. Mijn eerste zag ik op de 28-ste in de binnenstad en op de 28-ste s'avonds bij Gery Posch in Nieuw Den Helder en Henk Post in Julianadorp in hun met camera voorziene

nestruimte de eerste binnen. Bij Gery kwam er ineens een groep van 33 gierzwaluwen aanvliegen waar er 2 zich afscheiden en laag over het dak vlogen. Ik was net de camera aan het schoonmaken en richten dus snel de dakpannen er weer op. Enkele minuten erna hoor ik een bonkje en ja hoor daar zat er 1 in de nestruimte. Overigens prima weer, doe nog maar 2 zonovergoten koninginnedagen voor MUS2 en -3

2/8 bew, 4 gr, ZW 0-1, 80% zon. Bij punt 4 was vroeger de Intratuin, maar nu kruidenrijk grasland met kieviten!

Temp:7 graden droog Zelfs huismussen zijn mooi!

Zo de eerste telling zit er weer op. En als ik zelf even terug kijk naar deze telling lijkt hij wel ERG zwart. Met 11 zwarte kraaien 39 merels & 66 kauwtjes..!!!! De grote afwezige vandaag was de huismus, slechts 2..... Of heeft dat nu juist weer alles te maken met die zwarte jongens ?? :-) M.v.g. Co :-)

kil en veel bewolking, onderweg een dronken knul met kletsnatte kleding de weg gewezen naar zijn vakantiehuisje ;-)

2 overvliegende, zingende Witgatjes (op telplek 7)! Leuk gebied om te tellen, even wennen aan alleen tellen, heb eerder 'onder' dan over geteld, soms lastig om precies te horen hoeveel kool-/pimpelmezen, spreeuwen zingen, vooral bij plantsoen in de buurt. Een zeer welluidende Merel bijna als grote Lijster genoteerd... Zwarte Kraai die slim een plastic zakje met kruimels wist leeg te gooien, mooi om te zien.

Het had gevoren en was -1 graad toen we vertrokken. Vogels trekken zich daar niets van aan en waren al druk aan het zingen, met name de Merels. Dus met de winterjas aan, sjaal, muts en handschoenen hebben we de kou getrotseerd. Onderweg zagen we 3 eekhoorns en 4 konijnen. Bij telpunt 9 stond een vrachtauto met draaiende motor en hebben we dus de telling op zicht moeten doen. Bij telpunt 10 zagen we een Koolmeesje in een nestkastje gaan.

Leuke waarnemingen: 7 gaaien die met elkaar aan het ruzie maken waren. Later twee grote bonte spechten die voor onze ogen een paring uitvoerden.

Het was heel erg koud deze ochtend! Maar wel leuke waarnemingen gedaan. Zoonlief Tijmen van 9 jaar was mee en heeft er ook van genoten.

Ondanks temp. rond vriespunt en 2 lichte buitjes een schitterende telochtend. In mijn 6e jaar misschien zelfs nieuw baanrecord voor dit postcodegebied - in ieder geval voor g.b. specht, tjiftjaf en koolmees. De twee groepen soepganzen op telpunten 8 en 10 zijn door de gemeente 'verwijderd' wegens overlast, slechts 2 blijken over het hoofd gezien. De zwermen stadsduiven worden al langer aangepakt.

Ik heb steeds de 5 minuten waarneming ook met een geluidsrecorder opgenomen, en thuis nog een keer gecontroleerd.

Bij punt 2 een Spreeuw die een goede imitatie van een Buizerd, Gaai en Tureluur deed. Bij punt 5 een Spreeuw die daarentegen een nog betere Boomklever deed! (die hier niet eens voorkomt!) Punt 11 een Opvliegend Bokje! Overal is het voorjaar weer heerlijk te zien, Spreeuwen volop met nestmateriaal in de weer, Turkse tortel op het nest.

bij telpunt 5 zat een sperwerman in de dakgoot mij te observeren, wat fascinerend was, jammer dat daardoor de huismussen en sporadische zwarte roodstaart zich niet lieten zien

Zeer koude/winters aanvoelende ochtend. Opvallend, zie hieronder... Telpunt 4: KAUWEN en POSTDUIVEN nestelen in de duiventil in het park, vandaar het hoge aantal Telpunt 10: ZILVER-, KLEINE MANTEL- en KOKMEEUWEN op het nog enige sportveld van gras

stervenskoud nog